

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3160/2021. (IV. 22.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Szabó Marcel* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 5.Bf.11/2020/14. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Győrei Péter ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] A Budakörnyéki Járásbíróság 2019. november 25-én meghozott 8.B.236/2018/25. számú ítéletével az indítványozót becsületsértés vétségének elkövetése miatt pénzbüntetésre ítélte. A terhelttel szemben először rendőri intézkedésre került sor csendháborítás miatt. A rendőri eljárás során a terhelt nem tett eleget a rendőrök többszöri felszólításának (sem a csendháborítás alapjául szolgáló hangos zene lehalkítására, sem az személyazonosságának az igazolására vonatkozóan), majd a rendőröket verbálisan sértő kifejezésekkel illette. Amikor a rendőrök előállították ellenállt, testi kényszer alkalmazása is szükségessé vált. Az indítványozóval szemben hatósági eljárás megzavarásának vétsége miatt indult büntetőeljárás. Eljárása során az irányadó tényállás alapján a bíróság azt állapította meg, hogy a terhelt magatartásával nem a hatósági eljárás megzavarásának vétségét valósította meg, hanem becsületsértés vétségét követte el, és megállapította az indítványozó büntetőjogi felelősségét.
- [3] Az elsőfokú ítélet ellen az indítványozó és védője felmentés, illetve enyhítés érdekében jelentett be fellebbezést, az ügyészség súlyosabb minősítés és a büntetés súlyosítása érdekében fellebbezett. Az ügyészség álláspontja szerint a terhelt cselekménye a hatósági eljárás megghiúsítását célozta, valamint közösségellenes is volt, ezért a hatósági eljárás megzavarásának vétségében kellene megállapítani a büntetőjogi felelősséget. A védő arra hivatkozott fellebbezésében, hogy az elsőfokú bíróság törvényes vád hiányában hozott ítéletet, továbbá az ítélet megalapozatlan. Kifejtette, hogy álláspontja szerint a vádirat nem tartalmazta a becsületsértés büntető törvénykönyv szerinti minősítését, sem arra utalást, hogy a vád ezen bűncselekmény miatt kívánna a terhelt felelősségre vonását. Álláspontja szerint ezen bűncselekmény nem került érdemi bizonyításra, így nem nyílt lehetősége az érdemi védekezésre sem. Véleménye szerint az elsőfokú bíróság a vádelv sérelmével, az ügyészség vádkiterjesztése nélkül, önkényesen terjesztette ki a vádat.
- [4] A másodfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2020. augusztus 27-én meghozott 5.Bf.11/2020/14. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú ítéletet. A másodfokú bíróság azt állapította meg, hogy az elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a vádirati tényálláson, a megállapított tényállás minden olyan tényt és körülményt tartalmaz, amit a vádirati tényállás is tartalmazott. A másodfokú bíróság osztotta az elsőfokú bíróság álláspontját abban a tekintetben, hogy mivel a terhelt magatartása nélkülözötte a kihívó közösségellenességet, illetőleg magatartása nem volt erőszakos jellegű, ezért az nem a hatósági eljárás megzavarása vétségét valósította meg. A másodfokú bíróság álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során is megfelelően értékelte az irányadó alanyi és tárgyi körülményeket. Mindezekre tekintettel a másodfokú bíróság helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét.
- [5] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panasszal élt az első- és a másodfokú bírósági határozatokkal szemben. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy az eljárásban nem érvényesült a hatékony védelemhez való jog. Az indítványozó álláspontja szerint a bíróság azzal, hogy előzetes figyelemfelhívás nélkül az ítélethozatal során minősítette át a cselekményt, úgy, hogy az nem is tényállási eleme a vádbeli bűncselekménynek, megfosztotta az indítványozót a hatékony védekezés lehetőségétől. Hivatkozott az indítványozó az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) *Dallos kontra Magyarország* (29082/95), 2001. március 1. ügyére. Abban ugyanis épp azzal összefüggésben állapította

meg az EJEB az Emberi Jogok Európai Egyezményének megsértését a tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben, hogy a folyamatban lévő eljárásban a cselekmény átminősítésével a bíróság megakadályozta a terheltet és a védelmet abban, hogy az új minősítéshez igazítsák védekezést.

- [6] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [7] 3.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, melyet az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint hatvan napon belül kell benyújtani. Az indítványozó a panaszt a törvényi határidőn belül terjesztette elő. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszát jogi képviselő útján nyújtotta be, a jogi képviselő meghatalmazását csatolta. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő az Abtv. 27. §-ra alapított alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá mindazokat a jognyilatkozatokat, ideértve megfelelő indokolásait is, amelyeket az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének a)–f) pontjai megkívánnak.
- [8] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [9] A bírósági döntésekkel kapcsolatos indítványozói felvetésekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is hangsúlyozza: „Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor.” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]} Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése az eljárásjogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [10] Az indítványozó a védelemhez való jog állított sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta. Az indítvány azt célozta, hogy a bíróság által eldöntött tény- és jogkérdéseket – a konkrét ügyben a vádtól való eltérő minősítés helyességét – az Alkotmánybíróság a bíróság álláspontjától eltérően értékelje. Az indítványozó kifogását érintően megállapítható volt, hogy az alapvetően a jogalkalmazási, illetve a bíróságok mérlegelési jogkörébe tartozó kérdésekre – a büntetőeljárás alapjául szolgáló cselekmény „helyes” minősítésének megállapítására – irányul, amelyeknek érdemi alkotmányossági felülbírálatára a védelemhez való jog nem ad alapot. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az eljáró bíróságok eljárásuk során figyelemmel voltak arra, hogy az ítéleti tényállás elemeit a vádirati tényállás maradéktalanul tartalmazta, így a védelem számára az eljárás során biztosított volt, hogy a vádirati tényállás elemeivel kapcsolatosan előterjessze érdemi védekezését.
- [11] Az Alkotmánybíróság az indítványozó kifogásait és a bírósági döntések azzal összefüggő megállapításait megvizsgálva úgy értékelte, hogy a védelemhez való jog érvényesülését érintően nem vetnek fel olyan kérdést, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségűként lehetne értékelni, és nem támasztanak egyértelmű kétségeket a bírósági döntések Alaptörvénnyel való összhangját érintően sem.

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel alkotmánybíró különvéleménye

- [13] Nem értek egyet a rendelkező részben foglalt visszautasító döntéssel, ugyanis álláspontom szerint az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panaszt az alábbi indokokra tekintettel érdemben kellett volna elbírálnia.
- [14] Az indítványozó érvelése szerint a bíróság vádirati tényállástól eltérő ítéleti minősítése egyúttal a vádon való túlterjeszkedés is, ami a védelemhez való jog sérelméhez vezetett.
- [15] Az indítvány nyomán felvetődő egyik alapkérdés, hogy a bíróság túlterjeszkedett-e a vádon (ami jogszerűen nem lehetséges), vagy csak eltérő minősítést állapított meg (amire viszont jogszerűen lehetősége van). Ennek alapja, hogy a vád tárgyává tett cselekmény tettazonos-e az ítéletben megállapított cselekménnyel. A két tényállás szükségképpen ismérveinek eltérése, továbbá az ítéleti tényállás (ami nem utal a használt kifejezések becsületsértő jellegére) a tettazonosságot már önmagában kétségessé teszi.
- [16] Mivel önmagában a vádelv sérelme nem feltétlenül kell, hogy a terheltre nézve is hátrányos legyen, ezért ezzel összefüggésben a másik fontos kérdés, hogy annak esetleges sérelmével a terhelt védelemhez való joga is sérült-e.
- [17] Az indítványból és a rendelkezésre álló iratokból számomra az rajzolódik ki, hogy az indítványozónak az a meggyőződése, hogy az egyes szakjogi szabályok állított megsértése miatt (a vádelv sérelme mellett a becsületsértésre vonatkozó bizonyítás felvételének hiányát is említi) neki nem volt módja előadni a védekezését a becsületsértés vonatkozásában. Megítélésem szerint, ha ez valóban így van, akkor az akár az alaptörvény-ellenesség megállapítását is indokolhatja. Ennek vizsgálatára az alkotmányjogi panasz befogadása esetén lehetett volna sort keríteni.
- [18] Megítélésem szerint az ítélet indokolása alapján a következő aggályok vetődhetnek fel: 1) Volt-e lehetősége kifejtteni az eljárás résztvevőinek álláspontjukat azzal kapcsolatban, hogy a trágár kifejezés egyúttal becsületsértő-e? 2) Mire alapozta a bíróság, hogy a közterület-felügyelő rendvédelmi szerv tagja (melynek hiányában a cselekmény az ő vonatkozásában magánindítványos és magánvádas)? 3) A bíróság a vádtól eltérő minősítés lehetőségét megállapította-e?
- [19] Az ítélettel kapcsolatban felvethető problémák vonatkozásában egyenként indokolható, hogy ezek szakjogi kérdések. Amennyiben azonban érdemi vizsgálat során az derült volna ki, hogy a bíróság túlterjeszkedett a vádon, nem vett fel bizonyítást a becsületsértés egyes tényállási elemeire vonatkozóan, nem tisztázta, hogy a közterület-felügyelő mi alapján minősül rendvédelmi szerv tagjának és még a vádtól eltérő minősítés lehetőségét sem állapította meg, akkor összességében az indítványozónak aligha kellett arra számítania, hogy elő kellene terjesztenie védekezését a becsületsértésre vonatkozóan.
- [20] Úgy vélem, hogy az ügy elvi jelentősége mindezekre tekintettel abban rejlik, hogy a vádtól eltérő minősítés (vagy a vádiraton való túlterjeszkedés) és a védelemhez való jog összefüggésében érdemi vizsgálat nyomán kijelölje azokat az elvi alaptételeket, amelyek az érintettek számára egyértelművé teszik azt, hogy védekezésüket

milyen cselekményekre vonatkozóan kell előadniuk. Erre az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésre tekintettel én az alkotmányjogi panasz befogadását és annak érdemi elbírálását tartottam volna indokoltnak.

Budapest, 2021. március 30.

Dr. Szalay Péter s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szabó Marcel
alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1858/2020.

• • •